EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 20.5.2020.
COM(2020) 508 final

Preporuka za

PREPORUKU VIJEĆA

o Nacionalnom programu reformi Grčke za 2020. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Grčke za 2020.

Preporuka za

PREPORUKU VIJEĆA

o Nacionalnom programu reformi Grčke za 2020. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Grčke za 2020.

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121. stavak 2. i članak 148. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EZ) br. 1466/97 od 7. srpnja 1997. o jačanju nadzora stanja proračuna i nadzora i koordinacije ekonomskih politika[1], a posebno njezin članak 5. stavak 2.,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža[2], a posebno njezin članak 6. stavak 1.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir rezolucije Europskog parlamenta,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za socijalnu zaštitu,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

budući da:

(1) Komisija je 17. prosinca 2019. donijela Godišnju strategiju održivog rasta i time označila početak Europskog semestra 2020. za koordinaciju ekonomskih politika. Posebnu je pozornost posvetila europskom stupu socijalnih prava, koji su Europski parlament, Vijeće i Komisija proglasili 17. studenoga 2017. Komisija je 17. prosinca 2019. na temelju Uredbe (EU) br. 1176/2011 donijela i Izvješće o mehanizmu upozoravanja, u kojemu se navodi da je Grčka jedna od država članica za koju je potrebno provesti detaljno preispitivanje. Istog je dana Komisija donijela i preporuku za preporuku Vijeća o ekonomskoj politici europodručja.

(2) Izvješće za Grčku[3] za 2020. objavljeno je 26. veljače 2020. U izvješću je ocijenjen napredak Grčke u smislu preporuka za Grčku koje je Vijeće donijelo 9. srpnja 2019.[4], mjera poduzetih nakon preporuka donesenih prethodnih godina te napredak Grčke u ostvarenju njezinih nacionalnih ciljeva strategije Europa 2020. Izvješće sadržava i detaljno preispitivanje u skladu s člankom 5. Uredbe (EU) br. 1176/2011, čiji su rezultati također objavljeni 26. veljače 2020. Komisija je u svojoj analizi zaključila da u Grčkoj postoje prekomjerne makroekonomske neravnoteže. Utvrđene neravnoteže

[1] SL L 209, 2.8.1997., str. 1.
[2] SL L 306, 23.11.2011., str. 25.
[3] SWD(2020) 507 final 2.
[4] SL C 301, 5.9.2019., str. 117.

konkretno se odnose na visoku razinu javnog duga i neprihodonosnih kredita u bilancama banaka i vanjskom sektoru u kontekstu i dalje niskog potencijalnog rasta i visoke stope nezaposlenosti.

(3) Svjetska zdravstvena organizacija službeno je 11. ožujka 2020. proglasila globalnu pandemiju bolesti COVID-19. Pandemija je ozbiljna javnozdravstvena kriza koja pogađa građane, društva i gospodarstva. Veliko je opterećenje za nacionalne zdravstvene sustave, uzrokuje poremećaje u globalnim lancima opskrbe, kolebanja na financijskim tržištima, šokove potražnje potrošača i negativno utječe na razne sektore. Ugrožava radna mjesta, dohotke radnika i poslovanje poduzećâ. Uzrokovala je snažan gospodarski udar čije se ozbiljne negativne posljedice već osjećaju u Europskoj uniji. Komisija je 13. ožujka 2020. donijela Komunikaciju[5] u kojoj je pozvala na koordiniran gospodarski odgovor na krizu suradnjom svih dionika na nacionalnoj razini i na razini Unije.

(4) Više država članica proglasilo je izvanredno stanje ili je uvelo izvanredne mjere. Sve izvanredne mjere trebale bi biti strogo proporcionalne, nužne, ograničena trajanja i u skladu s europskim i međunarodnim standardima. Trebale bi biti predmet demokratskog nadzora i neovisnog sudskog preispitivanja.

(5) Komisija je 20. ožujka 2020. donijela Komunikaciju o aktivaciji opće klauzule o odstupanju iz Pakta o stabilnosti i rastu[6]. Ta klauzula olakšava koordinaciju proračunskih politika u vrijeme ozbiljnog gospodarskog pada, kako je utvrđeno u članku 5. stavku 1., članku 6. stavku 3., članku 9. stavku 1. i članku 10. stavku 3. Uredbe (EZ) 1466/97 te članku 3. stavku 5. i članku 5. stavku 2. Uredbe (EZ) 1467/97. Komisija je u Komunikaciji Vijeću iznijela stajalište da trenutni uvjeti dopuštaju aktivaciju te klauzule zbog očekivanog ozbiljnog gospodarskog pada prouzročenog pandemijom bolesti COVID-19. Ministri financija država članica složili su se 23. ožujka 2020. s Komisijinom procjenom. Aktivacijom opće klauzule o odstupanju dopušta se privremeno odstupanje od kretanja prilagodbe prema srednjoročnom proračunskom cilju, pod uvjetom da se time srednjoročno ne ugrozi fiskalna održivost. Vijeće na preporuku Komisije može za korektivni dio donijeti i odluku o usvajanju revidirane fiskalne putanje. Općom klauzulom o odstupanju ne obustavljaju se postupci u okviru Pakta o stabilnosti i rastu, nego se državama članicama omogućuje da odstupe od proračunskih zahtjeva koji bi se obično primjenjivali, a Komisiji i Vijeću da u okviru Pakta poduzmu potrebne mjere za koordinaciju politika.

(6) Nužno je kontinuirano djelovanje radi ograničenja i nadzora širenja pandemije, povećanja otpornosti nacionalnih zdravstvenih sustava, ublažavanja socioekonomskih posljedica mjerama potpore poduzećima i kućanstvima te radi uvođenja adekvatnih zdravstvenih i sigurnosnih uvjeta na radnom mjestu u cilju nastavka gospodarske aktivnosti. Unija bi trebala u cijelosti iskoristiti razne instrumente koji su joj na raspolaganju i tako poduprijeti napore država članica u tim područjima. Istodobno bi države članice i Unija, izvlačeći pouke iz krize, trebale surađivati na pripremi mjera potrebnih za povratak na normalno funkcioniranje naših društava i gospodarstava te na održiv rast, koje bi među ostalim uključivale zelenu tranziciju i digitalnu transformaciju.

(7) Kriza uzrokovana bolešću COVID-19 naglasila je fleksibilnost koju jedinstveno tržište nudi radi prilagodbe u izvanrednim situacijama. Međutim, da bi se osigurao brz i neometan prelazak na fazu oporavka i slobodnog kretanja robe, usluga i radnika,

[5] COM(2020) 112 final.
[6] COM(2020) 123 final.

izvanredne mjere koje sprječavaju normalno funkcioniranje jedinstvenog tržišta moraju se ukinuti čim prestanu biti neophodne. Aktualna je kriza pokazala da su u zdravstvu potrebni planovi pripravnosti za krizne situacije, uz poboljšane strategije nabave, diversificirane lance opskrbe i strateške rezerve osnovne medicinske opreme. Ključni su to elementi za izradu širih planova pripravnosti za krizne situacije.

(8) Zakonodavac Unije već je izmijenio relevantne zakonodavne okvire[7] kako bi se državama članicama omogućilo da sva neiskorištena sredstva iz europskih strukturnih i investicijskih fondova mobiliziraju za ublažavanje izvanrednih posljedica pandemije bolesti COVID-19. Te će izmjene osigurati dodatnu fleksibilnost, ali i znatno jednostavnije i povezanije procedure. Kako bi ublažile pritisak na novčane tokove, države članice u obračunskoj godini 2020.–2021. mogu iskoristiti i stopu sufinanciranja sredstvima iz proračuna Unije od 100 %. Grčka se potiče da u cijelosti iskoristi te mogućnosti i tako pomogne najugroženijim građanima i sektorima.

(9) Socioekonomske posljedice pandemije vjerojatno će biti neravnomjerno raspoređene u grčkim regijama zbog različitih uzoraka specijalizacije, posebno u regijama koje se znatno oslanjaju na turizam i općenito na izravno poslovanje s potrošačima. To uključuje znatan rizik od povećanja regionalnih i teritorijalnih nejednakosti u Grčkoj i nastavka već uočenog trenda povećanja nejednakosti između glavnog grada i, posebice, otočnih i planinskih regija, koji se dodatno intenzivirao tijekom financijske krize. Među ostalim zbog rizika od privremenog prekida procesa konvergencije među državama članicama, na postojeću je situaciju nužno odgovoriti ciljanim politikama.

(10) Grčka je 30. travnja 2020. dostavila Nacionalni program reformi za 2020. i Program stabilnosti za 2020. Kako bi se uzela u obzir njihova povezanost, programi su ocijenjeni istodobno.

(11) Na Grčku se trenutačno primjenjuje preventivni dio Pakta o stabilnosti i rastu te pravilo o dugu.

(12) Vlada u svojem Programu stabilnosti za 2020. planira da će se ukupni saldo sa suficita od 1,5 % BDP-a u 2019. pogoršati na deficit od 4,7 % BDP-a u 2020. Predviđa se da će se deficit u 2021. smanjiti na 0,2 % BDP-a. Nakon smanjenja na 176,6 % BDP-a u 2019., prema Programu stabilnosti za 2020. očekuje se da će u 2020. udio duga opće države u BDP-u porasti na 188,8 %. Proračunske projekcije temelje se na nekim rizicima koji su specifični za Grčku, primjerice parnični postupci koji su u tijeku te obveze pružanja javnih usluga. Na makroekonomske i fiskalne izglede utječe vrlo izražena nesigurnost izazvana pandemijom bolesti COVID-19.

(13) Grčka je u okviru koordiniranog Unijina pristupa na pandemiju bolesti COVID-19 odgovorila donošenjem proračunskih mjera za povećanje kapaciteta svojeg zdravstvenog sustava, ograničenje pandemije i pomoć osobito ugroženim građanima i sektorima. Prema Programu stabilnosti za 2020., vrijednost tih proračunskih mjera iznosi 5,4 % BDP-a. Mjere uključuju privremenu financijsku potporu radnicima,

---

[7] Uredba (EU) br. 2020/460 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. ožujka 2020. o izmjeni uredaba (EU) br. 1301/2013, (EU) br. 1303/2013 i (EU) br. 508/2014 s obzirom na posebne mjere za mobilizaciju ulaganja u zdravstvene sustave država članica i u druge sektore njihovih gospodarstava u odgovoru na izbijanje bolesti COVID-19 (Investicijska inicijativa kao odgovor na koronavirus) (SL L 99, 31.3.2020., str. 5.) i Uredba (EU) 2020/558 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2020. o izmjeni uredbi (EU) br. 1301/2013 i (EU) br. 1303/2013 u pogledu posebnih mjera radi pružanja iznimne fleksibilnosti za korištenje europskih strukturnih i investicijskih fondova u odgovoru na izbijanje bolesti COVID-19 (SL L 130, 24.4.2020., str. 1.).

samozaposlenim osobama, pojedinačnim poduzećima i određenim slobodnim zanimanjima pogođenima pandemijom, isplatu povratnih predujmova poduzećima sa smanjenim prometom, plaćanje doprinosa za socijalno osiguranje za zaposlenike s privremeno prekinutim ugovorima o radu, odgodu plaćanja poreza i doprinosa za socijalno osiguranje, uključujući programe obročnog plaćanja poreza, na razdoblje od najmanje tri mjeseca za sva poduzeća, samozaposlene osobe i radnike pogođene pandemijom koronavirusa, subvencije za kamate na kredite malih i srednjih poduzeća i veće rashode za zdravstvo. Osim toga, Grčka je najavila mjere koje će pridonijeti potpori likvidnosti poduzeća bez izravnog proračunskog učinka. Te mjere uključuju gotovinske kolaterale Helenske razvojne banke radi potpore bankovnom kreditiranju. Međutim, u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2020. sve odgode plaćanja poreza smatraju se i mjerama likvidnosti bez negativnog proračunskog učinka u 2020. Mjere koje je Grčka poduzela općenito su u skladu sa smjernicama iz Komunikacije Komisije o koordiniranom gospodarskom odgovoru na pandemiju bolesti COVID-19. Puna provedba tih mjera uz preusmjeravanje fiskalnih politika prema ostvarenju razboritih srednjoročnih fiskalnih pozicija kada to gospodarski uvjeti dopuste, pridonijet će očuvanju fiskalne održivosti u srednjem roku.

(14) Na temelju Komisijine proljetne prognoze 2020. predviđa se da će ne bude li promjene politika u Grčkoj deficit opće države iznositi 6,4 % BDP-a u 2020. te 2,1 % u 2021. Predviđa se da će udio duga opće države u BDP-u dosegnuti 196,4 % u 2020. te da će se u 2021. smanjiti na 182,6 %.

(15) Komisija je 20. svibnja 2020. objavila izvješće pripremljeno u skladu s člankom 126. stavkom 3. Ugovora jer Grčka u 2019. nije poštovala pravilo o dugu, a u 2020. je planirala premašiti referentnu vrijednost deficita od 3 % BDP-a. Analiza općenito upućuje na zaključak da je kriterij duga kako je definiran u Ugovoru i Uredbi (EZ) br. 1467/1997 ispunjen, a da kriterij deficita nije ispunjen.

(16) Kad je riječ o pandemiji bolesti COVID-19, sudeći po razmjerno malom broju dosad potvrđenih slučajeva zaraze, Grčka je pravodobno reagirala i učinkovito provela ograničenja. Međutim, očekuje se da će gospodarske posljedice krize uzrokovane bolešću COVID-19 biti znatne jer se u usporedbi s drugim državama članicama Grčka u velikoj mjeri oslanja na turistički i prometni sektor. U turističkom sektoru Grčka bi u odnosu na 2019. mogla izgubiti velik dio prihoda. Turizam je najvažniji dio izvoza usluga u grčkom gospodarstvu – činio je 45 % izvoza usluga. Osim toga, očekuje se da će pad potražnje zbog usporavanja globalne trgovine utjecati i na sektor pomorskog prometa, koji čini 40 % izvoza usluga. Zbog mjera ograničenja kretanja, nižih raspoloživih dohodaka i veće nezaposlenosti očekuje se znatan pad domaće potražnje.

(17) Grčka je na pandemiju bolesti COVID-19 odgovorila nacionalnim planom za pandemiju te je brzo uvela niz izvanrednih mjera, uključujući strogu karantenu i ograničavanje socijalnih kontakata, posebno za osobe za koje se sumnja da su bile u kontaktu sa zaraženim osobama. Grčka tijela donijela su niz mjera za ublažavanje gospodarskih i socijalnih posljedica u 2020. u vrijednosti do 10,5 % BDP-a. Te mjere uključuju fiskalne mjere u vrijednosti od 5 % BDP-a s proračunskim učinkom u vrijednosti od 3,7 % BDP-a te privremene odgode plaćanja poreza i gotovinske kolaterale za komercijalne banke u vrijednosti od 1,9 % BDP-a, čime bi se mogli osigurati dodatni novi krediti u ukupnoj vrijednosti do 3,6 % BDP-a. Sektor javnog zdravstva dobio je jednokratnu injekciju u iznosu od 273 milijuna EUR, među ostalim za zapošljavanje 2 000 dodatnih zdravstvenih djelatnika, nabavu zdravstvene opreme i zaliha te pojačano testiranje.

(18) Za učinkovit odgovor na pandemiju bolesti COVID-19 treba poboljšati kapacitet, pristupačnost i otpornost zdravstvenog sustava. Razina izravnih plaćanja za privatne zdravstvene usluge i neformalnih plaćanja, koja su usko povezana s neučinkovitim upravljanjem bolnicama, i dalje je visoka, što dovodi do nejednakosti. Pristup zdravstvenoj zaštiti i dalje je problematičan, a broj osoba s nezadovoljenim potrebama za zdravstvenom skrbi među najvišima je u EU-u, uz velike razlike prema dohodovnoj skupini i radnom statusu. Participacija nije dovoljno utemeljena na provjeri imovinskog stanja da bi se njome zaštitile ranjive skupine. Stanje pogoršava prevelika ponuda i posljedična prevelika potrošnja često preskupih lijekova. Grčka zato provodi ambicioznu reformu primarne zaštite kako bi u kratkoročnom razdoblju osigurala pristup osnovnim kvalitetnim uslugama, a u dugoročnom razdoblju sveobuhvatan sustav utemeljen na selekcijskoj ulozi liječnika primarne zdravstvene zaštite za cijelo stanovništvo. Rane naznake upućuju na zaključak da je to ključna mjera za zaštitu građana i ograničavanje širenja virusa, kojom se jamči iskorištavanje cijelog kapaciteta sustava za liječenje pacijenata u skladu s njihovim potrebama. Još nije osmišljeno održivo rješenje za potrošnju u zdravstvu jer se fiskalna održivost uglavnom osigurava putem sustava povrata preplaćenih sredstava, koji je pod sve većim pritiskom zbog nedovoljnih strukturnih mjera. Iako su nedavno poduzete obećavajuće mjere, razina centralizirane nabave i dalje je niska. Javna potrošnja za zdravstvo bila je u 2018. ispod prosjeka EU-a, čak i ako se uračuna povrat preplaćenih sredstava u vrijednosti od 1 % BDP-a. Za poboljšanje učinkovitosti, pristupačnosti i opće otpornosti zdravstvenog sustava potrebni su veća djelotvornost i dodatna financijska sredstva.

(19) Treba uvesti mjere za ublažavanje učinka krize uzrokovane bolešću COVID-19 na radnike i poduzeća. Prema Komisijinoj prognozi očekuje se porast nezaposlenosti na 19,9 % u 2020., a zatim smanjenje na 16,8 % u 2021. Grčka je već uvela privremeni program za smanjenje troškova rada za poduzećima koja su obustavila poslovanje ili su teško pogođena krizom, uz istodobnu zaštitu ugovora o radu i osiguranje dohodovne potpore pogođenim radnicima. Međutim, provedba sveobuhvatnog programa skraćenog radnog vremena bila bi održivije i fleksibilnije rješenje i grčka tijela poduzela su korake u tom smjeru. Takvim bi se programom poduzećima omogućila primjena moduliranog skraćenja radnog vremena u skladu sa stupnjem ograničenja aktivnosti, a pritom bi se očuvalo funkcioniranje industrije i spriječilo da privremeni otkazi postanu strukturni problem. Proširenje fleksibilnih radnih uvjeta, kao što je rad na daljinu, koji su u Grčkoj dosad bili ograničeni u usporedbi s drugim državama članicama, pridonijelo bi očuvanju gospodarske aktivnosti i radnih mjesta tijekom razdoblja ograničenja kretanja i socijalnih kontakata.

(20) Kriza uzrokovana bolešću COVID-19 mogla bi ponovno pogoršati socijalni status velikog dijela stanovništva i povećati dohodovnu nejednakost. Prije pandemije udio grčkog stanovništva izložen riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti i dalje je bio među najvišima u EU-u, pri čemu su djeca i radno sposobno stanovništvo bili izloženi većem riziku od starijih osoba. Znatan razlog za zabrinutost bili su i siromaštvo zaposlenih, pristup cjenovno pristupačnom stanovanju i energetsko siromaštvo. Za ublažavanje posljedica krize ključno je osigurati odgovarajući zamjenski dohodak svim pogođenim radnicima i samozaposlenim osobama, uključujući osobe s koje nemaju pristup socijalnoj zaštiti. Važno je i jačanjem socijalnih sigurnosnih mreža pružiti potporu najranjivijim skupinama, uključujući neaktivne i neprijavljene radnike. Budući da će se više građana oslanjati na osnovne sigurnosne mreže, bit će važno poboljšati adekvatnost potpore minimalnom dohotku. Sveobuhvatan pristup socijalnim uslugama nužan je u slučaju najugroženijih i ranjivih skupina, uključujući osobe s invaliditetom, izbjeglice i tražitelje azila. Osim toga,

usluge dugotrajne skrbi nisu dovoljno razvijene. Grčka bi također trebala dodatno poboljšati pristup cjenovno pristupačnom stanovanju, posebno za kućanstva izložena riziku od siromaštva, primjerice uvođenjem programa za pomoć u otplaćivanju hipotekarnih kredita.

(21) Kriza uzrokovana bolešću COVID-19 zaustavila je pozitivna kretanja na tržištu rada zabilježena proteklih godina i ponovno se očekuje rast nezaposlenosti. Za snažan oporavak zaposlenosti u razdoblju nakon krize Grčka treba dovršiti reforme kako bi povećala učinkovitost politika za aktiviranje stanovništva, pogotovo za nastavak sudjelovanja u programima osposobljavanja. Važno je povećati kapacitet javne službe za zapošljavanje za pružanje trajne i individualne potpore tražiteljima zaposlenja. Posebnu pozornost treba posvetiti mladima i ženama, na koje više utječe nedostatak mogućnosti zapošljavanja. Mogao bi se poboljšati i socijalni dijalog, poticanjem aktivnog i značajnog sudjelovanja socijalnih partnera u oblikovanju politika, među ostalim u osmišljavanju i provedbi mjera za ublažavanje učinaka krize uzrokovane bolešću COVID-19. Vlada bi trebala usmjeriti napore u poboljšanje osnovnih vještina svih građana. Ključno je riješiti problem slabih odgojno-obrazovnih ishoda, modernizirati strukovno obrazovanje i osposobljavanje te proširiti cjeloživotno učenje. Da bi se smanjila neusklađenost vještina s potrebama tržišta rada i ubrzao njegov oporavak, ključno je poboljšati kvalitetu i relevantnost obrazovanja i osposobljavanja za tržište rada.

(22) Opravdani prioritet Vlade u odgovoru na krizu uzrokovanu bolešću COVID-19 otpočetka je bilo pružanje održive potpore likvidnosti poduzeća (uključujući obrtni kapital), pogotovo malim i srednjim poduzećima (MSP) te mikropoduzećima, i to najviše kreditiranjem i jamstvima. Grčka je na temelju privremenog okvira za državne potpore uvela tri programa za povećanje likvidnosti kapitala poduzeća: i. program plaćanja povratnih predujmova; ii. program gotovinskih kolaterala za osiguranje bankovnih kredita; i iii. program subvencioniranja kamata za tekuće kredite. U tom je procesu važno da bankarski sektor ispunjava, uz potporu nadležnih tijela te na temelju odgovarajuće procjene kreditnog rizika i razboritih kreditnih standarda, svoju posredničku zadaću održavanja potrebnog dotoka kredita i točno izvješćuje o svakom pogoršanju kvalitete imovine. Jačanje sposobnosti bankarskog sektora da ponudi stabilna rješenja za restrukturiranje duga održivih subjekata pogođenih krizom bit će ključno za očuvanje kvalitete imovine i istodobnu potporu oporavku gospodarstva.

(23) Kako bi se potaknuo gospodarski oporavak, bit će važno dati prednost provedbi i financiranju već razrađenih projekata javnih ulaganja i promicati privatna ulaganja, među ostalim na temelju relevantnih reformi. Povećanje ulaganja za poticanje rasta u prioritetnim sektorima bit će ključno za potporu dugoročnom rastu i smanjenje regionalnih razlika. Slično kao prethodnih godina, razina javnih ulaganja bila je u 2019. za više od 1 % BDP-a niža u odnosu na planove. Grčka tijela počela su rješavati stalni problem nedovoljne provedbe utvrđivanjem „nacionalnog razvojnog plana” kako bi postrožila pravila o izradi, upravljanju, financiranju i provedbi financiranih projekata te akcijskog plana za poboljšanje predviđanja i praćenja javnih ulaganja. Budući da će javna ulaganja imati veliku ulogu u pokretanju gospodarstva nakon krize uzrokovane bolešću COVID-19, ključno je ukloniti sve preostale administrativne prepreke i utvrditi plan novih projekata. Uspostavom namjenskog instrumenta za pripremu projekata mogla bi se dodatno poboljšati i ubrzati javna ulaganja. Učinkovitija provedba javnih ulaganja dodatno bi potaknula rast zbog multiplikacijskog učinka. Osim toga, učinkovitija i održivija javna nabava Grčkoj bi mogla pomoći u nastojanjima da poboljša i racionalizira javnu potrošnju te zajamči

konkurentno poslovno okruženje. U tu bi svrhu trebalo odgovarajućim zakonodavnim i administrativnim mjerama ukloniti utvrđene nedostatke, kao što je stalni problem neopravdano preniskih ponuda.

(24) Za obnovu grčkog gospodarstva bit će potrebno ukloniti neke dugoročne slabosti i iskoristiti potencijalne buduće mogućnosti. Znatne potrebe za ulaganjima postoje u sektorima kao što su promet i logistika, u kojima je potpora posebno potrebna za željezničku i cestovnu sigurnost i nadogradnju intermodalnih čvorišta, dok su za upravljanje krutim otpadom i komunalnim otpadnim vodama potrebna okolišno održiva ulaganja. Za preobrazbu Grčke u klimatski neutralno gospodarstvo bit će potrebna i znatna privatna i javna ulaganja u duljem razdoblju. Davanjem prednosti provedbi i financiranju planiranih investicijskih projekata, primjerice manjih projekata u području energetske učinkovitosti, obnove zgrada i obnovljivih izvora energije, pridonijelo bi se oporavku gospodarstva nakon krize uzrokovane bolešću COVID-19. U pripremi srednjoročnih mjera oporavka mogu koristiti ulaganja predviđena u nacionalnim energetskim i klimatskim planovima država članica, projekti s popisa projekata od zajedničkog interesa i planovi za razvoj infrastrukture. Povezana ulaganja mogla bi uključivati prekogranične veze za uvoz i izvoz električne energije između susjednih država članica kako bi se za grčke građane i poduzeća osigurala održiva opskrba električnom energijom te mjere kojima se osigurava pravedna tranzicija regija na koje najviše utječe ambiciozni plan Grčke za napuštanje proizvodnje električne energije na bazi lignita. Grčka bi izradom programa za korištenje sredstava iz Fonda za pravednu tranziciju u razdoblju 2021.–2027. mogla lakše odgovoriti na neke izazove prelaska na klimatski neutralno gospodarstvo, osobito u područjima iz Priloga D Izvješću za Grčku[8]. To bi Grčkoj omogućilo da na najbolji način iskoristi sredstva iz tog fonda.

(25) Iako je prethodnih godina ostvarila određeni napredak, Grčka treba ubrzati nastojanja za poboljšanje rezultata u području digitalizacije, među ostalim uvođenjem digitalnih alata i usluga u javnoj upravi, pravosudnom sustavu i poduzećima. Održavanje razine i iskorištavanje rezultata ostvarenih pokretanjem brojnih digitalnih usluga od početka krize uzrokovane bolešću COVID-19 bit će osobito važno za javnu upravu i u fazi oporavka. Strategija za ubrzanje uvođenja digitalnih tehnologija u svim gospodarskim sektorima, među ostalim u javnoj upravi, i interoperabilnost različitih informacijskih sustava, posebno baze podataka o nadzoru tržišta, pomogli bi smanjiti jaz produktivnosti u odnosu na druge zemlje europodručja i administrativno opterećenje. Prioriteti su i poboljšanje dostupnosti mreža vrlo velikog kapaciteta i uvođenje vrlo brzog interneta. Kad je riječ o digitalnim vještinama, Grčka je i dalje ispod prosjeka EU-a – u 2019. je samo 51 % osoba u dobi od 16 do 74 godine imalo barem osnovne digitalne vještine, u usporedbi s prosjekom EU-a od 58 %. Digitalno usavršavanje omogućit će jednak pristup svih grčkih građana e-uslugama, poduzećima će pomoći da učinkovito koriste rad na daljinu i e-alate te će svim učenicima, studentima ili polaznicima programa obrazovanja odraslih omogućiti da sudjeluju u učenju na daljinu. Posebnu pozornost trebalo bi posvetiti osobama u nepovoljnom položaju, uključujući izbjeglice i tražitelje azila, te osobama koje žive u udaljenim i ruralnim područjima.

(26) Nakon uspješnog dovršetka programa financijske pomoći u okviru Europskog stabilizacijskog mehanizma u 2018., nad Grčkom se provodi pojačani nadzor u skladu

[8] SWD(2020) 507 final 2.

s Uredbom (EU) br. 472/2013. Primjena pojačanog nadzora na Grčku[9] potvrđuje činjenicu da Grčka u srednjoročnom razdoblju treba nastaviti donositi mjere za uklanjanje potencijalnih izvora makroekonomskih neravnoteža i provoditi strukturne reforme kojima se potiče snažan i održiv gospodarski rast. Grčka se 22. lipnja 2018. obvezala prema Euroskupini da će nastaviti provoditi sve ključne reforme donesene u okviru programa dok ih u potpunosti ne dovrši. Grčka se obvezala i da će provesti posebne mjere u području fiskalnih i fiskalno-strukturnih politika, socijalne skrbi, financijske stabilnosti, tržišta rada i proizvoda, privatizacije, funkcioniranja pravosuđa, javne uprave i borbe protiv korupcije. Te strukturne reforme sve su važnije u kontekstu ponovnog pokretanja grčkog gospodarstva. Uspješna provedba i dovršetak tih reformi trebali bi znatno pridonijeti srednjoročnom i dugoročnom rastu Grčke. Grčka je obvezna dostavljati tromjesečna izvješća o napretku u provedbi obveza u okviru pojačanog nadzora, pri čemu povoljno polugodišnje izvješće može biti temelj za pokretanje mjera za otpis duga u vrijednosti od 0,7 % BDP-a godišnje. Euroskupina je u travnju 2019. i prosincu 2019. dogovorila pokretanje prva dva skupa mjera razduživanja uvjetovanih politikama u vrijednosti od 970 milijuna EUR odnosno 767 milijuna EUR. Šesto izvješće o pojačanom nadzoru u kojem se ocjenjuje napredak Grčke u provedbi obveza objavljeno je 20. svibnja 2020.

(27) Iako se ove preporuke prije svega odnose na ublažavanje socioekonomskih posljedica pandemije i olakšavanje gospodarskog oporavka, preporuke za Grčku iz 2019. koje je Vijeće usvojilo 9. srpnja 2019. odnosile su se i na reforme koje su iznimno važne za uklanjanje srednjoročnih i dugoročnih strukturnih nedostataka. Te su preporuke i dalje relevantne i kontinuirano će se pratiti tijekom godišnjeg ciklusa europskog semestra sljedeće godine. Isto vrijedi i za preporuke koje se odnose na investicijske politike. O tim potonjim preporukama trebalo bi voditi računa pri izradi strateških programa financiranja kohezijske politike nakon 2020., među ostalim i pri izradi mjera ublažavanja i strategija izlaska iz aktualne krize.

(28) U trenutačnoj je situaciji posebno važno nastaviti prioritizirati restrukturiranje banaka kako bi se očuvala financijska stabilnost i osloboditi kapacitete u bankarskom sektoru za financiranje gospodarskog oporavka. Bankarski je sektor postao otporniji, što je dovelo do ukidanja kontrola kapitala u rujnu 2019., ali su i dalje prisutni veliki naslijeđeni rizici i izazovi. To uključuje i dalje visoku razinu neprihodonosnih kredita, poziciju kapitala koja je u skladu s kapitalnim zahtjevima, ali je obilježena većom potražnjom za kapitalom u kratkoročnom razdoblju, te nisku profitabilnost koja ovisi o rastu kreditiranja. Stoga su grčke banke posebno izložene riziku od povećanja troškova financiranja i ponovnog pogoršanja kvalitete imovine zbog pandemije bolesti COVID-19. Potpora kontinuiranom funkcioniranju sekundarnog tržišta neprihodonosnih kredita, u kombinaciji s novim kreditima i održivim restrukturiranjem dugoročnih kredita u skladu s razboritim kreditnim standardima, može imati ključnu ulogu u ispunjavanju dvostrukog cilja ublažavanja učinka pandemije na kvalitetu imovine i smanjenja naslijeđenih neprihodonosnih kredita. Bitan korak u tom smjeru može biti provedba reforme pravnog okvira kojom bi se omogućila neograničena naplata kolaterala od dužnika koji ne ispunjavaju svoje obveze.

(29) Europski semestar pruža okvir za kontinuiranu koordinaciju gospodarskih politika i politika zapošljavanja u Uniji, što može pridonijeti održivom gospodarstvu. Države članice u svojim su nacionalnim programima reformi za 2020. razmotrile postignuti

[9] Provedbena odluka Komisije (EU) 2018/1192 od 11. srpnja 2018. o primjeni pojačanog nadzora na Grčku, SL L 211, 22.8.2018., str. 1. i Provedbena odluka Komisije (EU) 2019/338 od 20. veljače 2019. o produljenju pojačanog nadzora za Grčku, SL L 60, 28.2.2019., str. 17.

napredak u ostvarenju UN-ovih ciljeva održivog razvoja. Osigura li punu provedbu preporuka navedenih u nastavku, Grčka će pridonijeti napretku u ostvarenju UN-ovih ciljeva održivog razvoja i zajedničkim nastojanjima da se u Uniji zajamči konkurentna održivost.

(30) Bliska koordinacija među gospodarstvima u ekonomskoj i monetarnoj uniji ključna je za brz oporavak od gospodarskih posljedica bolesti COVID-19. Grčka bi, kao država članica čija je valuta euro i uzimajući u obzir političke smjernice Euroskupine, trebala osigurati usklađenost svojih politika s preporukama za europodručje i s politikama drugih država članica europodručja.

(31) Komisija je u okviru Europskog semestra 2020. provela sveobuhvatnu analizu ekonomske politike Grčke i objavila je u Izvješću za Grčku za 2020. Ocijenila je i Program stabilnosti za 2020. i Nacionalni program reformi za 2020. te mjere poduzete nakon preporuka upućenih Grčkoj prethodnih godina. Komisija je u obzir uzela ne samo njihovu važnost za održivu fiskalnu i socioekonomsku politiku u Grčkoj nego i njihovu usklađenost s pravilima i smjernicama Unije jer je potrebno unaprijediti opće gospodarsko upravljanje u Uniji na način da se s razine Unije pridonosi budućim nacionalnim odlukama.

(32) Uzimajući u obzir tu ocjenu, Vijeće je ocijenilo Program stabilnosti za 2020. i njegovo je mišljenje[10] posebno navedeno u preporuci 1. u nastavku.

(33) Uzimajući u obzir detaljno ispitivanje koje je provela Komisija i tu ocjenu, Vijeće je ocijenilo Nacionalni program reformi za 2020. i Program stabilnosti za 2020. U ovim se preporukama vodilo računa o tome da je potrebna pomoć u borbi protiv pandemije i olakšanju gospodarskog oporavka prvi korak u pravcu korekcije neravnoteža. Preporuke koje se izravno odnose na makroekonomske neravnoteže koje je Komisija utvrdila u skladu s člankom 6. Urede (EU) br. 1176/2011 navedene su u preporukama 1., 2., 3. i 4.

PREPORUČUJE da Grčka u 2020. i 2021. poduzme djelovanje kojemu je cilj:

1. U skladu s općom klauzulom o odstupanju, poduzeti sve potrebne mjere i učinkovito odgovoriti na pandemiju, održati gospodarstvo i pružiti potporu oporavku koji će uslijediti. Kada to gospodarski uvjeti dopuste, provoditi fiskalne politike s ciljem postizanja razboritih srednjoročnih fiskalnih pozicija i osiguravanja održivosti duga, uz istodobno poticanje ulaganja. Povećati otpornost zdravstvenog sustava i osigurati odgovarajući i jednak pristup zdravstvenoj skrbi.

2. Ublažiti učinak krize na zaposlenost i njezin socijalni učinak, među ostalim provedbom mjera kao što su programi skraćenog radnog vremena i osiguravanjem učinkovite potpore mjerama aktivacije.

3. Brzo primijeniti mjere za osiguravanje likvidnosti i kontinuiranog dotoka kredita te drugih oblika financiranja u gospodarstvo stavljajući poseban naglasak na mala i srednja poduzeća koja su najviše pogođena krizom. Dati prednost provedbi i financiranju već razrađenih projekata javnih ulaganja i promicati privatna ulaganja za potporu oporavku gospodarstva. Usmjeriti ulaganja u zelenu i digitalnu tranziciju, posebno siguran i održiv promet i logistiku, čistu i učinkovitu proizvodnju i korištenje energije, ekološku infrastrukturu te digitalnu infrastrukturu vrlo velikog

[10] U skladu s člankom 5. stavkom 2. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1466/97.

kapaciteta i digitalne vještine. Poboljšati učinkovitost i digitalizaciju javne uprave i poticati digitalnu transformaciju poduzeća.

4. Nakon postupnog ukidanja ograničenja uvedenih zbog pandemije bolesti COVID-19 nastaviti i dovršiti reforme u skladu s obvezama nakon provedbe programa, preuzetima na sastanku Euroskupine 22. lipnja 2018. u cilju ponovnog pokretanja održivog gospodarskog oporavka.

Sastavljeno u Bruxellesu

Za Vijeće
Predsjednik